

Päätös: digitalisaatio ja kehitys, tarkastelun suositusten toimeenpano

Arvioinnissa tarkasteltiin Suomen digitalisaatioon liittyvää kehitysyhteistyötä ja sen tarkoituksena oli tuottaa tietoa vaihtoehtoista Suomen tulevan digitaalisen kehityksen tuen osalta. Arvioinnissa käsiteltiin kehityspolitiikan saavutuksia sekä Suomen tuen vahvuuksia ja haasteita. Pääpaino oli Suomen kehityspolitiikassa vuodesta 2018 alkaen, josta lähtien tuki alkoi siirtyä kohti monenkeskistä ja EU-yhteistyötä.

Kehityspolitiikka- ja interventioanalyysiin perustuvassa tarkastelussa arvioitiin Suomen merkittävimpiä saavutuksia sekä sitä, miten merkityksellistä ja johdonmukaista tuki on ollut kestävän kehityksen tavoitteiden ja Agenda 2030:n kannalta. Vahvuuksia ja haasteita arvioitiin muun muassa Suomen asiantuntemuksen hyödyntämisessä ja koskien sitä, kuinka tehokkaasti Suomi yhteistyökanavien ja lähestymistapojen avulla pystyi edistämään kehitysyhteistyön painopisteitä, kuten osallisuutta, innovointia ja yksityisen sektorin sitoutumista sekä vihreää siirtymää.

Kansainvälisiä taloussuhteita ja kehitysyhteistyötä vuodesta 2024 koskevaan hallituksen selontekoon sisältyvät painopisteet ja toimenpiteet ohjasivat kehityspolitiikka- ja interventioanalyysiä sekä näihin liittyvän politiikan osa-alueiden ohjauksen, välineiden ja kumppanuuksien tarkastelua. Tämä tarkoitti, että erityistä huomiota kiinnitettiin yksityisen sektorin yhteistyövälineisiin ja monenkeskiseen yhteistyöhön.

Arvioinnin mukaan Suomen merkittävimmät saavutukset perustuvat pitkäaikaiseen sitoutumiseen digitaaliseen kehitykseen. Arviointi osoittaa, että tuki on ollut merkityksellistä erityisesti kestävän kehityksen tavoitteiden, kuten sukupuolten tasa-arvon, talouskasvun ja infrastruktuurin edistämiseksi. Tuki YK:n ja EU:n ohjelmille, kuten Global Digital Compact ja Global Gateway, on ollut keskeistä. Suomen vaikuttamistyö monenkeskisessä yhteistyössä on ollut vahvaa ja sen kautta on edistetty Suomelle tärkeitä teemoja, kuten tasa-arvoa ja osallisuutta. Näitä teemoja on edistetty muun muassa Generation Equality -kampanjan ja kansainvälisten kumppanuuksien kautta mutta myös maatasolla, esimerkiksi Etiopian maanhallintarekisterin digitalisoinnin hankkeessa. Suomalaisen asiantuntemuksen hyödyntämisessä HAUS-kehittämiskeskusten ja Finnfundin roolit ovat merkittäviä.

Digitalisaatioyhteistyön haasteita kuitenkin ovat pk-yritysten mobilisointi ja Suomen näkyvyys monenkeskisessä yhteistyössä. Myös investointivälineiden sopivuus ja rahoitusmallit kaipaavat kehittämistä.

Arvioinnin toteutti Sari Laaksonen Consulting Oy/Ltd. Arviointitiimiin kuului tiiminvetäjä Jens Peter Christensen, evaluoinnin asiantuntijat Petri Uusikylä (Senior Evaluator) ja Sari Laaksonen (Senior Evaluator) sekä junioriasiantuntija Rahul Hasnain (Emerging Evaluator). Arviointi toteutettiin marraskuun 2024 ja kesäkuun 2025 välisenä aikana. Tulokset esiteltiin 5.6.2025 hybridimuotoisena järjestetyssä yleisötilaisuudessa.

Raportti ja evaluoinnin tiivistelmä sekä muut materiaalit löytyvät ulkoministeriön verkkosivuilta: https://um.fi/kehitysyhteistyon-evaluointiraportit-laajat/-/asset_publisher/nBPgGHSLrA13/content/digital-and-development-review-of-efforts-of-finland-s-development-policy-and-cooperation-in-accelerating-inclusive-digitalisation/20152

Tarkastelu suositteli kohdennetumpaa strategista lähestymistapaa, joka perustuu Suomen vahvuuksiin, sekä Suomen asiantuntemuksen näkyväksi tekemistä. Suosituksina oli myös suomalaisten toimijoiden kannustimien parantaminen ja vuoropuhelun sekä yhteistyön vahvistaminen Suomessa. Lisäksi suositeltiin digitaalisen kehityksen valtavirtaistamista arviointeihin ja analyysihin, valmiuksien kehittämissuunnitelman laatimista ja digimarkkerin käyttöönottoa.

Johdonvastineen valmisteli teknologian ja kestävän siirtymän yksikkö KPO-30 Aki Enkenbergin ja Silja Leinosen vetämänä. Valmisteluvaiheessa käytiin keskustelu myös HAUS kehittämiskeskuksen kanssa. Prosessissa tukena toimi Minna Hares kehitysevaluoinnin yksiköstä. Johdonvastine-esitys käsiteltiin kehityspoliittisessa ohjausryhmässä 21.1.2026.

Päätetään, että arvioinnin perusteella ryhdytään seuraaviin toimenpiteisiin:

1. Valmistellaan digitaalisen kehityksen tuloskartta strategisuuden parantamiseksi.
2. Tehdään selvitys suomalaiseen asiantuntemukseen ja ratkaisuihin perustuvasta lähestymistavasta, joka toimii pohjana Suomen asiantuntemuksen kansainväliselle brändille digitaalisessa muutoksessa.
3. Parannetaan ulkoministeriön henkilöstön kapasiteettia digitaalisen kehityksen kysymyksissä koulutuksella ja jakamalla tietoa tuloskehikosta, sen käytöstä ja HAUS kehittämiskeskuksen tarjonnasta.
4. Vahvistetaan yhteistyötä ja parannetaan synergioita digitaalisen kehityksen toimijoiden välillä digiverkoston avulla, varmistetaan tavoitteiden näkyvyys relevanttien suurlähettiläiden strategisissa suunnitelmissa, kehitetään yhteistyötä teknologiajohtoryhmän kautta ja tiivistetään yhteistyötä HAUS kehittämiskeskuksen kanssa.
5. Huomioidaan digitaalinen kehitys osana keskitettyjä evaluointeja, relevantteja analyysyjä sekä valtavirtaistetaan kehityspoliittisen osaston selvitys- ja tutkimustoimintaan.

Toimenpiteiden tarkemmat kuvaukset, vastuutahot ja määrääjat on kirjattu erilliseen seurantataulukkoon (liite 1). Toimenpiteiden vastuutahoissa ei ole voitu huomioida kehitysyhteistyön keskittämisen mahdollisia vaikutuksia, eikä suunnitelman toteutumista tällaisenaan voida taata, mikäli riittävät resurssit eivät säily. Keskittämisen toteutuessa vastuutahot voivat muuttua, mikä tullaan huomioimaan myös raportoinnissa. Päätöksen toimeenpanon raportointi tehdään osastoittain viimeistään kahden vuoden kuluttua evaluointinormin edellyttämällä tavalla.

Tämä päätös koskee ulkoministeriötä. Päätöksen valmistelua varten on kuultu toimeenpanon kannalta keskeisiä ulkoministeriön vastuutahoja ja varmistettu sitoutuminen päätöksen toimenpiteisiin. Toimeenpano edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä. Niiden osastojen ja yksiköiden, jotka on liitteessä 1 merkitty tämän päätöksen toimeenpanoa hoitaviksi tahoiksi, tulee käsitellä päätöksen ja sen liitteen sisältö sopivaksi katsomallaan tasolla ja sopia toimeenpanon aikataulusta, seurannasta ja vastuuhenkilöistä. Kehitysevaluoinnin yksikkö (EVA-11) on tarvittaessa käytettävissä päätöksen sisällöstä keskusteltaessa.

Päätöksentekijä

Pasi Hellman
Alivaltiosihteeri

Esittelijä

Kent Wilska
Yksikönpäällikkö, KPO-30

Liite: Johdonvastinetaulukko